

7. Libéria Függetlenségi Nyilatkozata (1847)

Az Amerikai Egyesült Államokból a 19. sz. közepén repatriált mintegy háromezer felszabadított rabszolga nevében tizenkét képviselő fogalmazta meg és tette közzé Monróviában, 1847 július 26-án az alanti Nyilatkozatot valamint az USA alkotmánya mintájára megfogalmazott Alkotmányt. Az itt közölt Függetlenségi Nyilatkozat jól tükrözi azokat az ellentéteket és ellentmondásokat, amelyek az „államalapítás” mögött meghúzódtak és a későbbiek során számtalanszor kiéleződtek.

Preambulum

Mi a Libériai Nemzetközösség népének képviselői, kongresszusra összegyűlve és azon joggal felruházva, hogy új kormányt alakítsunk, a Mindenható segítségében és oltalmában bízva, ezennel kijelentjük és nyilvánosságra hozzuk, hogy e nemzetközösség *szabad, független, önálló állam, Libériai Köztársaság* névvel és címmel.

A letelepítéshez és a függetlenséghez vezető okok

Midőn a világ népeinek bejelentjük azon új helyzetet, amelynek a létrehozására ezen Köztársaság népe indíttatva érezte magát, véleményünk iránti tisztelettel szükségesnek látjuk, hogy rövid kiegészítő tájékoztatást adjunk azokról az okokról, amelyek ezen népet arra készítették, hogy előszöris elhagyja szülőföldjét és ezen a kietlen partvidéken települjön le, most pedig új, önálló, független kormányt alakítson. Ezért tiszteletteljesen felhívjuk figyelmüket a következő tényekre:

Alapvető emberi jogok és ezeket biztosító kormány

Minden ember számára elismerünk bizonyos alapvető, elidegeníthetetlen jogokat; ezek közé tartozik az élethez, a szabadsághoz és a tulajdon megszerzéséhez, birtoklásához, használatához és megvédéséhez való jog. Minden korszak emberének tapasztalata és egyetértése arra utal, hogy a kormányzás valamilyen formája vagy rendszere feltétlenül szükséges volt ahhoz, hogy ezen jogokat gyakorolják, élvezzék és megvédjék; valamint hogy minden nemzetnek joga van ahhoz, hogy kormányt alakítson, és azt a kormányzási

formát vagy rendszert válassza, alkalmazza, vagy alakítsa ki magának, amely saját véleménye szerint leghatékonyabban segíti megvalósítani ezen célokat, segítse olyan értelemben vett boldogulásukat, amely nem ütközik mások tényleges jogaiba. A kormányalkotási és az annak működéséhez szükséges minden hatalom joga tehát elidegeníthetetlen jog, s csak a legdurvább igazságtalanság szállhat szembe vele.

Alapvető emberi jogok megtagadása az Egyesült Államokban

Mi, a Libériai Köztársaság népe, eredetileg az északamerikai Egyesült Államok lakói voltunk. Ezen ország némely területén a törvény minden emberi jogot és kiváltságot megvont tőlünk, az ország más részein pedig a közvélemény – amely a törvélynél is erősebb – némított el bennünket. Ki voltunk zárva minden polgári tisztségből. El voltunk tiltva a kormányban való bármilyen részvételtől. Beleegyezésünk nélkül adóztattak bennünket. Arra kényszerítettek, hogy egy olyan ország bevételeihez járuljunk hozzá, amely nem védett meg minket. Elkülönített és megkülönböztetett osztállyá tettek minket, és lényegében minden fejlődéshez vezető út zárva volt előttünk. Bármelyik idegen, akinek a bőre színe más volt, mint a mienk, előnyben részesült velünk szemben. Közöltük panaszainkat, de oda se figyeltek, vagy az ország sajátos jogrendszerét hozták fel ürügyként. Teljesen kioltották lelkünkben azt a reményt, hogy országunkban kedvező változások történhetnek velünk. Sóvárogra kerestünk valamilyen menedéket külföldön a megalázó lealacsonyítás elől.

Nyugat-Afrika, mint a menedékhely

Afrika nyugati partvidéke volt az a hely, amelyet az amerikai jótékonyság és emberszeretet választott ki jövőbeni otthonunk céljára. Miután kikerültünk a szülőföldön ránk nehezedett elnyomás terhe alól, azt reméltük, hogy lehetővé válik számunkra azon jogok és kiváltságok élvezése és gyakorlása, valamint azon képességeink kifejlesztése, amelyeket a természet Ura nekünk is éppenúgy megadott, mint más emberi lényeknek. Az Amerikai Gyarmatosító Társaság támogatásával letelepedtünk itt, ezen a földön, amelyet a földtulajdonosaitól történt vásárlással szereztünk meg magunknak.

Többé nem szükséges a Gyarmatosító Társaság felügyelete

Egy, a Társasággal kötött eredeti szerződésben mi, fontos okok miatt, bizonyos politikai jogkörrel ruháztuk fel a Társaságot; a Gyarmatosító Társaság viszont szerződésben kötelezte magát, hogy ha népünk bármikor képessé válik az ország vezetésére, vagy ha a nép bármely időben ezt óhajtja, ezen Társaság lemond a ráruházott politikai jogköréről, felügyeletét békés úton megszünteti és rábizza a népre sajátmaga irányítását. Ezen Társaság védnöksége és irányítása idején – mely Társaság becsületesen és nagylelkűen megtartotta a népünknek tett ígéretét – országunk fejlődött és boldogult.

A népesség, terület és kereskedelem növekedése

Népességünk időről-időre szaporodott, az Amerikából történt ide-vándorlás, valamint a helyi törzsek csatlakozásával. Határainkat időről-időre, ahogy azt a körülmények megkövetelték, az itteni lakosságtól történt tisztességes területvásárlásokkal kiterjesztettük. Ahogy területünk és lakosságunk nőtt, úgy fejlődött kereskedelmünk is. A föld igen sok civilizált országának zászlaja leng kikötőinkben és a külföldi kereskedők tisztességes, jövedelemző kereskedelmi ügyleteket indítottak meg. Egészen a közelmúltig ezek a látogatók általában békés jellegűek voltak, de ahogy egyre sűrűbbé váltak és egyre hosszabbodó partvonalunk mind több helyére terjedtek ki, olyan nehézségek merültek fel, amelyeket nyilván csak szuverén hatalmak közötti megegyezés oldhat meg.

Kormányzás a nép révén

Az elmúlt évek során az Amerikai Gyarmatosítási Társaság gyakorlatilag visszavonult a kormányzásban való minden aktív és közvetlen közreműködéstől, kivéve a kormányzó kinevezését, aki szintén letelepedett, nyilvánvalóan abból az okból, hogy a nép kormányzási képességét próbára tegye. Mindaddig nem volt panasz sem embertelen törvénykezés, rossz gazdálkodás, vagy helytelen vezetés miatt. Ezen tényeket figyelembe véve, ezen intézmény, az Amerikai Kolonizációs Társaság, azzal a jóindulattal, amely minden eddigi, velünk kapcsolatos tevékenységét is jellemezte, az Úr 1846. esztendejében, januárban, egy intézkedés-sorozattal Köztársaságunk népével minden politikai kapcsolatot megszüntetett, és visszaadta a ráruházott jogkört, átengedve a népnek a kormányzati jogot. A Libériai Köztársaság népe

jog szerint és ténylegesen is szabad, önálló, független állam, rendelkezik a kormányzáshoz szükséges minden joggal, hatalommal és hatáskörrel.

Bizalom a civilizált világ iránt

A Köztársaság népe az általa elfoglalt helyzettel járó súlyos felelősséget vállalva és a körülményekből eredő szükségszerűség folytán jogosnak tartva e meggyőződése miatt bizalommal számít a civilizált országok jóindulatú figyelmére.

Nincsenek területi igényeink

Libéria nem a kapzsi törekvések melegágya, sem a fősvény spekuláció engedelmes eszköze. Nem a területnövelés vágya hozott bennünket erre a partvidékre, s nem hisszük, hogy azon nemes szándékú emberek gondolataiban, akik minket e menedékhely megszerzésében segítettek, ilyen alantas feltételzés megfordult volna. Libéria számunkra menedékhely a legszörnyűbb elnyomás után.

Ideérkezésünkör táplált reményeink

Afrika partjaira jöve, abban a szép reményben ringattuk magunkat, hogy módunkban lesz gyakorolni és fejleszteni azon képességeinket, amelyek az emberi méltóságot jelentik; reméltük, hogy táplálhatjuk szívünkben a törekvés lángját; dédelgethetjük és valóra válthatjuk azokat a vágyakat, amelyeket a jóságos Teremtő minden ember szívében elültet; reméltük, hogy mindenkinek, aki fajtánkat megveti, gúnyolja és elnyomja, megmutatjuk, hogy mi is ugyanolyan emberi lények vagyunk, mint ők, mi is fogékonyak vagyunk mindenféle jóra, akárcsak ők, és képesek vagyunk ugyanolyan előrehaladásra, mint ők, mindabban, ami az embernek értéket ad, őt méltósággal ruházza fel. Lelkesített minket a remény, hogy itt szabadságban nevelhetjük fel gyermekeinket, úgy ahogy azt tennünk kell, hogy a jóhírnév megbecsülésére ösztönözzük majd őket, felgyújtjuk bennük a magasztos emberbaráti érzéseket, s szilárdan megalapozzuk bennük az emberiség, az erény és a valóság alapelveit. A legfontosabb okok egyike, amiért szülőföldünket, gyermekkorunk színhelyét örökre elhagytuk és legkedvesebb kapcsolatainkat is megszakítottuk, az volt, hogy vágytunk egy csendes pihenőhelyre, ahol a félelem nyugtalanításától és a zaklatásoktól megszabadulva, nyugalomban és biztonságban járulhattunk imáinkkal atyáink istenének színe elé.

A remények megvalósulása

Mindeddig legnagyobb reményeink megvalósultak. Libéria már ezrek boldog otthona, olyanoké, akik egykor az elnyomás halálra ítélt áldozatai voltak. Ha továbbra is zavartalanul folyhat természetes és spontán fejlődésünk, ha törekvéseinket nem gátolja a féltékeny nagyravagyás és a lelkiismeretlen zsugoriság bénító fondorlata, akkor Libéria egyre szélesebbre tárja majd kapuit ezrek számára, akik jelenleg aggódó szívvel keresik a megnyugvás honát.

A törvényhatóságok, iskolák, templomok mindenki számára nyitva állanak

Igazságszolgáltatásunk idegenek és saját népünk számára egyaránt készen áll, hogy sérelmeiket orvosolja, panaszaira jogorvoslással szolgáljon, és a bűncselekmény elkövetőit megbüntesse. Sok, nagy létszámmal látogatott iskolánk bizonyítja erőfeszítéseinket és óhajunkat, hogy gyermekeink fejlődjenek.

Mindenütt láthatók templomaink, ahol a Teremtőhöz imádkozunk, tanúsítva vallásosságunkat és a Gondviselésbe vetett hitünket. Az Afrikai Bennszülöttek, akik velünk együtt meghajolnak az élő Isten előtt, azt állítják, hogy belőlünk, gyarlókból eltávozott a kereszténység fénye, holott mi csapást mértünk az átkok átkára, a rabszolgaságra mindenütt, ameddig csak hatáskörünk kiterjedt.

Felhívás a világ népeihez

MINDEZÉRT az emberiség, az erény és a vallás nevében, a Mindenható Isten nevében, aki valamennyiünket teremtett és megítél, a kereszténység nemzeteihez fordulunk, azzal a határozott, tiszteletteljes kéréssel, hogy azzal az együttérzéssel és barátsággal tekintsenek ránk, amelyre helyzetünk sajátos volta miatt rászolgáltunk, – és terjesszék ki ránk is azokat az iratlan nemzetközi szabályokat, amelyek a civilizált és független államközösségek barátságos kapcsolatát jelentik.

(Közli: George Padmore: Pan-Africanism or Communism? Dennis Dobson, London, 1956, pp. 381–385.)